

7.ÜNİTE

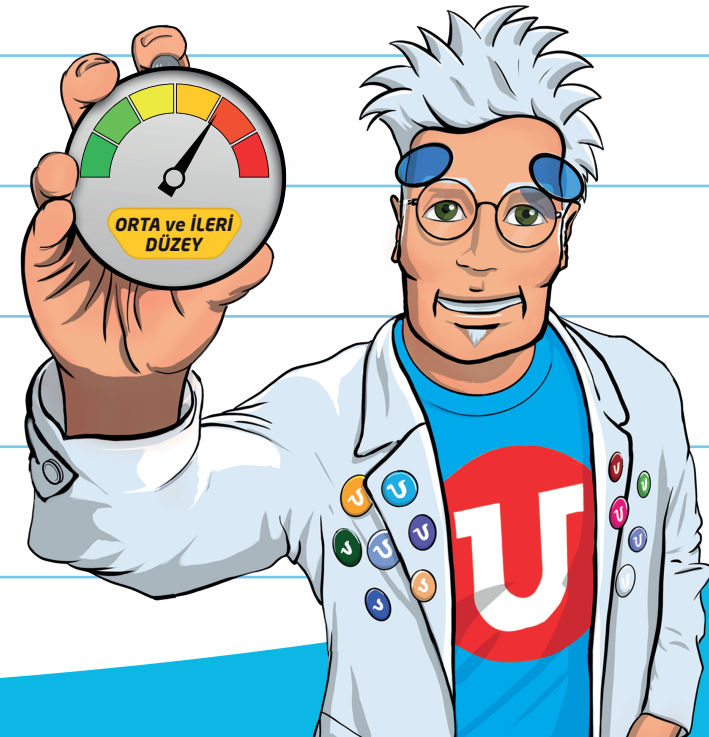

TYT Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Beylikten Devlete Osmanlı Siyaseti

BEGÜM ÜNLÜ

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ

Osmanlı Beyliği nin Kuruluş Yıllarında
Ön Asya, Anadolu, Balkanlar ve Avrupa

Osmanlı Beyliği nin Büyüme Nedenleri

Osmanlı-Bizans Mücadeleleri

Balkanlardaki Fetihler İstimalet Politikası

Anadolu Türk Siyasi Birliği ni Kurma Çalışmaları

İskan Politikası

OSMANLININ KURULUŞ YILLARINDA ÖN ASYA (YAKIN DOĞU), ANADOLU, BAL- KANLAR VE AVRUPA YA GENEL BAKIŐ

BALKANLAR

- Bölünmüş küçük yönetimler olan Feodal sistem vardır.
- Balkan toplumları arasında siyasi ve dini çatışmalar olması merkezi bir yapının oluşmasını engelledi.

AVRUPA

- Feodal yapıya sahip çok sayıda devlet vardı.
- Kutsal Roma Germen İmparatorluğu en güçlüsüdür.
- Macar Krallığı, İspanya'da Kastilya ve Aragon Krallıkları, İtalya'da Venedik, Ceneviz, Napoli ve Papalık krallıkları vardı.

DOĞU AVRUPA

- En güçlü devlet Cengiz Han'ın torunu Batu Han tarafından kurulan Altınorda Devleti'dir.

Bizans (Doğu Roma)

- Farklı hanedanlar yönetime gelip sıkı sık taht kavgaları yaşanmaktadır.
- Hristiyanlığın Ortodoks mezhebindendir.
- Din adamları devletin maaşlı memuru olduğu için Reform hareketleri burada görülmedi.

 N ASYA

- Büyük Moğol İmparatorluğu'nun parçalanması sonucu İran merkezli kurulan İl-hanlılar Devleti'nin egemenliği görülmüştür.
- Eyy bi Devleti komutanlarından Aybeg, 1250'de Mısır'da egemenliğini ilan etmiş ve Meml kler (K lemenler) Devleti kurulmuştur.

ANADOLU

- XIV. yüzyıl başlarına kadar İlhanlı egemenliği sürmüştür.
- 1243 Köseadağ Savaşı sonrasında Moğol İlhanlılara yenilen Türkiye Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girmiştir.
- 1308'de II.Mesut'un ölümüyle yıkılmıştır.
- Köseadağ Savaşı'ndan sonra uçlardaki Türkmen beylikleri İlhanlıların da çabalarıyla bağımsız olmuştur.
- Trabzon'daki Trabzon Rum İmparatorluğu'na Fatih Sultan Mehmet son vermiştir.

Örnek:

XIV. yüzyıl başlarında Anadolu'da aşağıdaki siyasi unsurlardan hangisinin etkinliğinden söz edilemez?

- A) Bizans İmparatorluğu'nun
- B) İlhanlıların
- C) Osmanoğulların
- D) Harzemşahların
- E) Selçukluların

OSMANLI BEYLİĞİ NİN BÜYÜME NEDENLERİ

- Beyliğin coğrafi konumu (Marmara ve Karadeniz'e açık bir bölgede, verimli bir ovada kurulması)
- Zor durumdaki Bizans sınırında kurulması
- Bizans'ın iç karışıklıklar içinde olması
- Anadolu'da ve Balkanlarda siyasi birliğin olmaması

- Gelişmesini sürdürürken Anadolu'daki beyliklerle iyi geçinmesi
- Bizans'a karşı gaza ve cihat anlayışı ile hareket ettiği için gerek beyliklerden gerekse Ahilerden destek alması
- Güçlü ve adil yöneticilerinin olması
- İskan Politikası ile Balkanlardaki gücünün artması
- İstimalet Politikası ile fethettiği yerlerde adalet ve hoşgörüyü yerleştirmesi
- İngiltere ile Fransa arasındaki Yüzyıl Savaşları'nın etkisi
- Merkezi otoritenin güçlü tutulması

! DİKKAT

→ Osmanlı Beyliği Oğuzların Kayı boyundandır.

Osman Bey	Aşiretten beyliğe
Orhan Bey	Beylikten devlete
I.Murat	Devletten İmparatorluğa

Örnek:

Kayı Boyu'nun aşağıdaki yönlerinden hangisinin kısa sürede “Aşiretten beyliğe, beylikten devlete geçiş” süreçlerine olumlu katkıda bulunduğu savunulamaz?

- A) Başına buyruk hareket eden Bizans tekfurları (vali) ile mücadele içinde olmasının
- B) Koyunhisar (Bafeon) Savaşı'nda Bizans'ı yenilgiye uğratmasının
- C) Türkmenlerle dostane ilişki kurarak gaza politikasında Türkmenlerin desteğini sağlamasının
- D) Dirayetli ve vizyon sahibi padişahların tutumlarının
- E) Timur ile Ankara Savaşı'nı yapmalarının

BİZANSLA MÜCADELELER

- Osman Gazi Bizans'la mücadele ederek Karacahisar, Yarhisar, Yenişehir, İnegöl, Bilecik'i fethetti.
- Bilecik başkent oldu.
- 1302 Koyunhisar (Bafeon) Savaşı: Bizans'la ilk savaş olup Bizans yenilmiştir.
- Türklere İzmit yolu açıldı.
- Bursa'nın üç taraftan yolu açılmıştır.
- Orhan Gazi Dönemi'nde,
- 1329 Maltepe (Palekanon) Savaşı: Bizans'la ikinci savaştır.
- Bizans yenildi.
- Marmara'nın güneyindeki Bizans etkinliği kırıldı.
- İznik'in fethinin yolu açıldı.

! NOT

- Bizans'ın doğudan ve güneyden çevrelenmesi için Orhan Gazi Dönemi'nde Bursa, İznik ve İzmit Bizans'tan alındı.

Örnek:

Bu haritaya göre,

- I. Anadolu'da Türkmen beyliklerinin olduğu,
- II. Bizans'ın Anadolu'daki topraklarını kaybettiği,
- III. Bursa'nın başkent yapıldığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

- Bizans'a son vermek için İstanbul kuşatmaları gerçekleştirilmiştir.
- Yıldırım Bayezid zamanında Anadolu Hisarı (Güzelcehisar) yaptırılmıştır.
- İstanbul kuşatmaları Niğbolu Savaşı ve Timur tehdidi gibi nedenlerden kaldırılmıştır.

BALKANLARDAKİ FETİHLER

- Bizans'taki taht kavgalarına karışan Orhan Bey'e Bizans İmparatoru Kantakuzenos tarafından Çimpe Kalesi verilmiştir.
- Rumeli'ye ilk geçiş böylece gerçekleşmiştir.
- Rumeli fetihlerine Orhan Gazi Dönemi'nde başlanarak Keşan, Çorlu, Lüleburgaz ele geçirilmiştir.
- 1363 Sazlıdere Savaşı: Bizans ve Bulgarlar yenilerek Edirne alındı.
- *Bunun üzerine Osmanlı'yı Balkanlardan atmak için birçok Haçlı Seferi düzenlendi.

Örnek:

I. Murat zamanında Bizans ve Bulgar kuvvetlerine karşı Sazlıdere Savaşı'nda zafer kazanılmış, Edirne Osmanlı topraklarına katılarak başkent yapılmış, Filibe kuşatılmıştır.

Bu gelişmelerin I. Murat zamanında,

- I. Osmanlılar ile Balkan ulusları arasında Haçlı savaşlarının başlaması,
- II. Bizans ile Osmanlı arasındaki ilk savaşların yaşanması,
- III. İstanbul kuşatmalarının başlaması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

1364 Sırpsındığı Savaşı (I.Murat)	İlk Osmanlı Haçlı savaşıdır. Meriç Nehri Osmanlı kontrolüne girmiştir. Edirne başkent yapılmıştır.
1371 Çirmen Savaşı (I.Murat)	Bulgar Kralı, Makedonya'daki Sırp prensleri ve Bizans Osmanlı üstünlüğünü tanıdı.
1389 I.Kosova Savaşı (I.Murat)	Tuna Nehri'nin güneyinde Osmanlı ile mücadele edecek bir güç kalmadı.
1396 Niğbolu Savaşı (I.Bayezid)	Osmanlıların Avrupa üzerindeki baskısı artmış, Macarların etkinliği kırılmıştır. Eflak ve Boğdan Osmanlı üstünlüğünü tanımış, Bulgar krallığına son verilmiştir. Abbasi Halifesi Yıldırım'a "Sultan-ı İklim-i Rum" unvanını vermiştir.
1444 Varna Savaşı (II.Murat)	Edirne-Segedin Antlaşması'ndan sonra devletin eski gücünde olduğu anlaşılmıştır. Balkanlarda alınan yenilgilerin etkisi kırılmış ve Osmanlıların Balkanlar'daki nüfuzu artmıştır.
1448 II.Kosova Savaşı (II.Murat)	Osmanlıların Balkanlardaki hakimiyeti kesinleşmiştir. Bizans'ın Balkan uluslarından yardım alma umutları sona ermiştir. Türklerin son savunma savaşı, Haçlıların ise son saldırı savaşıdır.

! NOT

- II.Murat zamanındaki 1444 Edirne – Segedin Barışı ile,
- Sırp krallığı yeniden kurulmuş,
- Eflak Osmanlı'ya vergi vermek şartıyla, Macaristan himayesine bırakılmış,
- Tuna nehri sınır olarak çizilmiştir. Edirne Segedin Barışı ile Sırp krallığının yeniden kurulması, "Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki nüfuzunu sarsıcı" niteliktedir.

Örnek:

II. Murat zamanında Macarlarla yapılan Edirne – Segedin Barışı,

- I. Osmanlı'nın Eflak ve Sırp Krallığı üzerindeki nüfuzunun azalması,
 - II. Osmanlı'nın ilk kez bir Balkan toplumu ile yaptığı antlaşma olması,
 - III. Osmanlı'nın Anadolu'daki egemenliğini pekiştirmesi
- durumlarından hangileriyle ilişkilendirilebilir?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

İskan Politikası

- Balkan fetihlerine bağılı olarak ele geçirilen yerlerdeki hakimiyeti kalıcı hale getirmek için Türk kökenlilerin o bölgelere yerleştirilmesi politikasıdır.
- Konar-göçer yörükler, birbirleriyle anlaşmazlık içinde olan boy ve aşiretler, Kafkaslardan gelen Türkmenler iskan ettirilmiştir.

İskan yapılırken,

- İskana tabi tutulanların yerlerini terk etmemelerine yönelik tedbirler alınmıştır.
- Toprakları kullanıma açarak tarımsal üretimde artış ve sosyo-ekonomik istikrar sağlanmaya çalışılmıştır.
- Göç alınan bölgelerin sosyo-ekonomik dengesini bozmamaya dikkat edilmiştir.
- İskana tabi tutulanlara vergi muafiyeti, toprak, tarım araç-gereçleri gibi destek sağlanmıştır.

Örnek:

İskan siyaseti ile Osmanlı Devleti, Karaman bölgesi ağırlıklı olarak Türkmen boyları ile konar göçer yörükleri Balkanlara yerleştirmeye öncelik vermiştir.

Osmanlı'nın bu tutumu,

- I. Karamanoğulları Beyliği'nin güç kaybını sağlama,
 - II. Balkanlar'da egemenliği kalıcı kılma,
 - III. Balkanların Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecini sağlama
- amaçlarından hangilerinin gözetildiğini gösterir?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

İstimalet Politikası

- Fethedilen yerlerde uygulanan adalet ve hoşgörü anlayışıdır.
- Fethedilen yerlerdeki halkın din, ibadet, gelenek ve göreneklerine karışmamıştır.
- Azınlıklar milli kimliklerini korumuştur.
- Bu yolla merkezi otorite güçlendirilerek, fetihlerin kalıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır.

ANADOLU SİYASİ BİRLİĞİNİ KURMA ÇALIŞMALARI

Orhan Gazi zamanında,

- Karesioğulları Beyliği'nin itaat altına alınması Anadolu Türk siyasi birliği yolunda ilk adımdır. Bu durum Marmara'dan Gelibolu'ya geçiş için uygun ortamı hazırlamıştır.

I.Murat zamanında,

- Germiyanogulları ile akrabalık kurularak çeyiz yoluyla toprak alınmıştır.
- Hamitoğullarından satın alma yoluyla toprak alınmıştır.

Yıldırım Bayezid zamanında,

- Aydınoğulları, Saruhanoğulları, Germiyanogulları, Karamanoğulları, Candaroğulları (Kastamonu kolu), Menteşeoğulları, Eratnaoğulları, Hamitoğulları beylikleri Osmanlı idaresi altına alınmıştır.
- Dulkadiroğulları Beyliği'nden Malatya, Besni, Darende ve Elbistan alınarak Osmanlı Devleti'nin sınırları Orta Fırat'a kadar genişlemiştir.

1402 ANKARA SAVAŞI:

Nedenleri :

- Yıldırım ve Timur arasındaki Türk İslâm dünyasında üstünlük ve egemenlik kurma çabası.
- Çin seferine çıkmak isteyen Timur'un arkasında güçlü bir devlet bırakmak istememesi.
- Timur'dan kaçan Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf ve Bağdat hakimi Ahmet Celâyir'in Yıldırım'a sığınması, Timur'un bunları geri istemesi
- Timur'un Yıldırım'ın şehzadelerinden birini rehin istemesi ve kendi adına para bastırılmasını teklif etmesi
- Timur'un Anadolu beylerinin topraklarının tekrar iade edilmesini istemesi
- Karşılıklı mektuplarla birbirlerini savaşı tahrik etmeleri
- Timur'un Sivas, Erzincan ve Kemah'ı alması.

Sonuçları :

- Gerek Karatatarların Timur tarafına geçmesi, gerekse tımarlı sipahilerin gay-retsizliği sonucu Osmanlı Devleti savaşı kaybetti.
- Yıldırım esir düştü.
- Anadolu Türk siyasi birliği bozuldu.
- Yıldırım'ın çocukları arasında 11 yıl sürecektir olan Fetret Devri başladı.
- İsa, Musa, Mehmet ve Süleyman arasındaki mücadeleyi Mehmet kazanarak Fetret Devri'ne son verdiği için ona devletin İkinci Kurucusu denilir.
- İstanbul'un fethi yarım asır gecikti.
- Balkanlardaki sağlam düzen nedeniyle önemli bir toprak kaybı olmamıştır.
- Timur İzmir'e kadar tüm Anadolu'yu yağmalayarak büyük kentleri yakıp yıkmıştır.

Örnek:

Ankara Savaşı'nda Yıldırım Bayezid'in Timur karşısında yenilgi alması ve Timur'a esir düşmesi üzerine Osmanlı Devleti'nde,

- I. Yıldırım'ın oğulları arasında taht kavgalarının görülmesi,
- II. siyasal güç kaybı yaşanması,
- III. Yıldırım zamanında itaat altına alınan Türkmen beyliklerinin yeniden bağımsızlık kazanması

durumlarından hangilerinin görüldüğü savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız III

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

I.Mehmet zamanında,

- Anadolu siyasi birliğini sağlama çalışmalarını başlatmıştır.

Düzmece Mustafa İsyanı:

- Timur, Yıldırım Bayezid'i esir ettiği gibi, Osmanlı Devleti'nin siyasal egemenliğine müdahale edebilmek amacıyla Yıldırım'ın oğlu Mustafa Çelebi'yi yanında Semerkand'a götürmüştür.
- Timur'un ölümü sonrası Mustafa Çelebi Bizans'ın desteğiyle Osmanlı tahtında hak iddiasıyla isyan etmiştir.

Şeyh Bedrettin İsyanı

- Fetret Devri'nin sosyo-ekonomik karışıklığında Edirne'de Musa Çelebi'nin kazaskeri olan Şeyh Bedrettin iktidarı ele geçirmek amacıyla isyan etmiştir.
- Devletle küskün köylüler ve Eflak Voyvodası Mirça'dan alınan destekle devleti zor duruma sokan isyan, Çelebi Mehmet Dönemi'nde bastırılarak Şeyh Bedrettin idam edilmiştir.
- II.Murat zamanında da Anadolu siyasi birliğini sağlama çalışmaları devam ettirilmiştir.